

ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Β΄ ΤΑΞΗΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 25 ΜΑΪΟΥ 2000
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:
ΚΕΙΜΕΝΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κωστής Παλαμάς, **Ο Δωδεκάλογος του Γύφτου**
(απόσπασμα από τον Προφητικό)

Μες τις παινεμένες χώρες,
Χώρα παινεμένη, θα 'ρθει κι η ώρα,
και θα πέσεις, κι από σέν' απάνου η Φήμη
το στερνό το σάλπισμα της θα σαλπίσει
5 σε βοριά κι ανατολή, νοτιά και δόση.
Πάει το ψήλος σου, το χτίσμα σου συντρίμι.
Θα 'ρθει κι η ώρα· εσένα ήταν ο δρόμος
σε βοριά κι ανατολή, νοτιά και δύση,
σαν το δρόμο του ήλιου· γέρνεις· όμως
10 το πρωί για σε δε θα γυρίσει.

Και θα σβήσεις καθώς σβήνουνε λιβάδια
από μάισσες φυτρωμένα με γητιές·
πιο αλαφρά του περασμού σου τα σημάδια
κι από τις δροσοσταλαματιές·
15 θα σε κλαιν'τα κλαυοπούλα στ' αχνά βράδια
και στα μνήματα οι κλωνόγυρτες ιτιές.

.....
Και θα φύγεις κι απ' το σάλπιστο το κορμί,
ω Ψυχή παραδαρμένη από το κρίμα,
και δε θά 'βρει το κορμί μια σπύθαμη
20 μες στη γη για να την κάμει μνήμα,
κι άθαφτο θα μείνει το ψοφίμι,
να το φάνε τα σκυλιά και τα ερπετά,
κι ο Καιρός μέσα στους γύρους του στη μνήμη
κάποιου σκέλεθρου πανάθλιου θα βαστά.

25 Όσο να σε λυπηθεί
της αγάπης ο Θεός,
και να ξημερώσει μίαν αυγή,
και να σε καλέσει ο λυτρωμός,
ω Ψυχή παραδαρμένη από το κρίμα!
30 Και θ' ακούσεις τη φωνή του λυτρωτή,
θα γδυθείς της αμαρτίας το ντυμα,
και ξανά κυβερνημένη κι αλαφρή,
θα σαλέψεις σαν τη χλόη, σαν το πουλί,

σαν τον κόρφο το γυναικείο, σαν το κύμα,
35 και μην έχοντας πιο κάτω άλλο σκαλί
να κατρακυλήσεις πιο βαθιά
στον Κακού τη σκάλα, -
για τ' ανέβασμα ξανά που σε καλεί
θα αιστανθείς να σου φυτρώσουν, ω χαρά!
40 τα φτερά,
τα φτερά τα πρωτινά σου τα μεγάλα!

- **Φήμη:** θεότητα των Ελλήνων και των Ρωμαίων, προσωποποίηση των διαδόσεων και αγγελιοφόρος των νικών
- **μάισσες:** μάγισσες
- **γητεία:** μάγια
- **Ψυχή:** εννοεί της χώρας

Ερωτήσεις

1. Με δεδομένο ότι στο έργο του Παλαμά παρουσιάζεται ολόκληρος ο ελληνισμός από την αρχαιότητα ως την εποχή του, να βρείτε:
 - α. Σε ποια ιστορική περίοδο τοποθετεί ο ποιητής το σκηνικό του ποιήματος;
Μονάδες 8
 - β. Τι απασχολεί τον ποιητή - προφήτη σχετικά με τη χώρα του;
Μονάδες 7
2. Ποιες θεματικές ενότητες διακρίνεται στο ποίημα. Να δώσετε τίτλο σε καθεμιά.
Μονάδες 20
3. Να βρείτε στους πέντε (5) πρώτους στίχους του ποιήματος τέσσερα (4) διαφορετικά σχήματα λόγου. Τι επιτυγχάνει ο ποιητής με τη χρήση του καθενός από αυτά;
Μονάδες 20
4. Να αναπτύξετε σε 15-20 γραμμές το περιεχόμενο των παρακάτω στίχων:

35 και μην έχοντας πιο κάτω άλλο σκαλί
να κατρακυλήσεις πιο βαθιά
στον Κακού τη σκάλα, -
για τ' ανέβασμα ξανά που σε καλεί
θα αιστανθείς να σου φυτρώσουν, ω χαρά!
40 τα φτερά,
τα φτερά τα πρωτινά σου τα μεγάλα!

Μονάδες 25

